

Huvudansökan, kandidatprogrammet i finskugriska och nordiska språk och litteraturer: nordiska språk (svenska som modersmål) och nordisk litteratur

Urvalsprov 24.5.2021 kl. 9.00–12.00

Bedömningen av urvalsprovet

Urvalsprovet består av 2 delar. I del 1 kan du få 0–60 poäng och i del 2 kan du få 0–40 poäng. Del 1 bedöms för alla som deltagit i provet och de sökande rangordnas utgående från resultatet. Del 2 bedöms endast för de 30 sökande som klarat sig bäst i del 1. Om flera sökande har samma poäng som den 30 bästa sökande, bedöms del 2 för alla dessa sökande.

Du kan bli antagen endast om du får minst 50 poäng för hela provet och alla delar av ditt urvalsprov bedöms. Poängen för alla delar räknas ihop. De sökande som får flest poäng antas.

Förhandsmaterial för provet

Forsskåhl, Mona. 2015. "4. Finlandssvensk slang." I *Gruppspråk, samspråk, två språk*. Svenskan i Finland - I dag och i går 1:2. Red. Marika Tandefelt. Svenska litteratursällskapet i Finland. ISBN 978-951-583-337-2, s. 47 - 78.

Tidigs, Julia. "Litteraturens språkvariation, kritiken och det finlandssvenska rummets gränser. Kim Weckströms Sista sommaren, Kjell Westös Drakarna över Helsingfors och debatten om Finlandiapriset 1996." I *Språkmöten i skönlitteratur: Perspektiv på litteraär flerspråkighet* 6. Red. S. Björklund & H. Lönnroth. Vakki. ISBN 978-952-68538-0-2, s. 55 - 72.

Witt-Brattström, Ebba. 2019. *Historiens metoo-vrål: #ärjagintemänniska*. Norstedts. ISBN: 978-91-1-309268-3, s. 11 - 31.

Skönlitteratur:

Ekholm, Johannes. 2017. *Kärlek liksom*. Svensk översättning: Mårten Westö & Adrian Perera. Förlaget M, ISBN 978-952-333-077-1, s. 66 - 71, och s. 210 - 217.

Fagerholm, Monika. 2019. *Vem dödade bambi?* Albert Bonniers Förlag. ISBN 978-91-0-018619-7, s. 138 - 141 och s. 154 - 156.

Del 1: Analysuppgifter (0-60 poäng)

Skriv fullständiga meningar.

Skriv inte alternativa svar. Om du skriver alternativa svar, beaktas endast det svar som ger minst poäng.

Svara på frågorna klart och tydligt så som det står i boken och/eller materialet. Var noggrann med att svara på varje fråga utgående från rätt material.

Skriv dina provsvar på svenska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.

Uppgift 1.1 (0–40 p)

Svara både på a) och b) utifrån utdragen ur romanen *Kärlek liksom* av Johannes Ekholm, i svensk översättning av Märten Westö och Adrian Perera.

Bilagor:

Forsskåhl, Mona. 2015. "4. Finlandssvensk slang." I *Gruppspråk, samspråk, två språk. Svenskan i Finland - I dag och i går 1:2*. Red. Marika Tandefelt. Svenska litteratursällskapet i Finland, s. 47 - 78.

Tidigs, Julia. "Litteraturens språkvariation, kritiken och det finlandssvenska rummets gränser. Kim Weckströms Sista sommaren, Kjell Westös Drakarna över Helsingfors och debatten om Finlandiapriset 1996." I *Språkmöten i skönlitteratur: Perspektiv på litterär flerspråkighet 6*. Red. S. Björklund & H. Lönnroth. Vakki, s. 55 – 72.

Ekholm, Johannes. 2017. *Kärlek liksom*. Svensk översättning: Märten Westö & Adrian Perera. Förlaget M, s. 66 - 71, och s. 210 - 217.

Uppgift 1.1 a

Vilka typer av språklig variation förekommer i texten? Analysera utifrån Mona Forsskåhls artikel, Finlandssvensk slang. Kom ihåg att hänvisa tillbaka till Forsskåhl och använd artikeln i din analys. (0–20 p)

- 1) Vad kan tänkas utgöra grunden för den språkliga variationen i *Kärlek liksom*: är det t.ex. ålder, kön, social grupp? Är det tydligt i de här utdragen vilken grunden för variationen är?
- 2) Hur passar Caritas', Joonas, Timos och de två punkarnas språkbruk till Forsskåhls diskussion om slang och genus?
- 3) Undersök Joonas språk i texten. På vilket sätt påverkas hans språkbruk av olika situationer?
- 4) Hur reflekterar användningen av slang i romanen utvecklingen av finlandssvenskt slangbruk enligt Forsskåhl?

[Svaret får vara högst 3750 tecken långt inklusive mellanslag.]

Uppgift 1.1 b

Hur påverkar användningen av slang i texten den litterära formen och finlandssvenska läsares möjlighet att förstå? Analysera utifrån Julia Tidigs' artikel, *Litteraturens språkvariation, kritiken och det finlandssvenska rummets gränser*. Kim Weckströms Sista sommaren, Kjell Westös *Drakarna över Helsingfors* och *debatten om Finlandiapriset 1996*. Kom ihåg att hänvisa tillbaka till Tidigs och använd artikelns i din analys. (0–20 p)

- 1) Hur många slags "språk" finner du i textutdragen?
- 2) Vilken bild ger utdragen av romanens litterära form?
- 3) Skriv en kortrecension av *Kärlek liksom* utifrån Tidigs bild av debatten kring slangbruket i Weckströms och Westös romaner. Vad passar/vad passar inte? Vilka synpunkter tycker du fortfarande är giltiga?

[Svaret får vara högst 3750 tecken långt inklusive mellanslag.]

Uppgift 1.2 (0–20 p)

Begrepp och definitioner

Du får tio (10) definitioner på språk- och litteraturvetenskapliga begrepp som du ska identifiera.

Uppgift a–e innehåller kortare utdrag ur s. 138–141 i Monika Fagerholms *Vem dödade bambi?* där du kan leta efter exempel, men i uppgift f–j ska du själv hitta exempel från hela Fagerholms text (s. 138–141).

Plocka ut exempel och **motiv**era kort varför du ser dem som exempel på detta.

(De språkvetenskapliga definitionerna är tagna ur *Svenska akademins grammatik* (SAG) men fetstil och kursiv stil har delvis tillagts för att göra exemplen tydligare. Asterisken har plockats bort.)

[Svaret får vara högst 250 tecken långt inklusive mellanslag.]

Bilagor

Fagerholm, Monika. 2019. *Vem dödade bambi?* Albert Bonniers Förlag, s. 138 - 141. Bilag

Uppgift 1.2 a: Adjektiv

”**Adjektiv**, en ordklass, ... anger vanligen en egenskap eller ett tillstånd hos en referent: **grön, glad, färdig, tysk**. Det böjs i numerus, genus och species och kan vanligtvis kompareras. Adjektiv fungerar som huvudord i attribut, predikativ och vissa typer av adverbial.” (SAG 1, s. 149)

s. 138:

...i trappan på vägen upp till gästrummet ovanför Abbes och Annelises sovrum träder han plötsligt fram ur dunklet: Albinus ”Abbe” Häggert. Och är full. Extremt berusad, stinker whisky där han står och svajar.

Uppgift 1.2 b: Objekt

Objekt är en ”bunden nominal bestämning till verb eller adjektiv, t.ex. *dig* i likna **dig**, lik **dig**.” (SAG 1, s. 203)

s. 138

Nathan häktas och småningom de andra som var med. Och allt är ute i medierna: ”Skräckfyrklövern ... Den brutala leken. De visade ingen nåd.

Uppgift 1.2 c: Konjunktion

”**Konjunktioner** [en ordklass]... används för att samordna två och ibland flera led av ett visst slag till ett led av samma slag: [t.ex.] **och, samt, eller, men, fast, utan, ty...** (SAG 2, s. 728)

s. 139

För det finns ju alltid, ville de säga även om de inte riktigt kan, för det låter ju förfärligt, *en annan lösning*. [Kursiven är författarens.]

Uppgift 1.2 d: Efterställt attribut

”**efterställd**, om bestämning placerad efter sitt huvudord, t.ex. om attribut efter sitt substantiv (t.ex. *riset från Indien*)” (SAG 1, s. 165)

”**attribut**, bestämning till huvudordet i en nominalfras, t.ex. bestämningarna till *örhängen* i **hennes andra gröna örhängen av plast**.” (SAG 1, s. 155)

s. 139

En berättelse om beslutsamhet och konsekvens, för visst har ju Gusten rättvisan på sin sida; inte Abbe och Annelise och alla andra som anser och alltid kommer att anse att det är ett svek att Gusten sådär bara gick och anmälde till polisen. Och hade med sig kameran med fotografier tagna under övergreppen.

Uppgift 1.2 e: Konjunktiv

”**konjunktiv** ... anger irreell eller osannolik fakticitet ... [och] används bl.a. i konditionala satsfogningar och desiderativa huvudsatser.” (SAG 1, s. 191)

”Hos starka verb bildas en särskild konjunktivform med suffixet -e till en speciell stamvariant...[t.ex.] blev-e ..., låg-e ... gäv-e”. (SAG 2, s. 549)

s. 138

Håller mest till i den lilla lägenheten i villastans centrum även om Angela rest tillbaka till Australien (det går inte att bryta ett engagemang för att ens son förhörs av polisen misstänkt för delaktighet i en gruppvåldtäkt. Det vore kontraktsbrott och för sådant får man böta dyrt).

Uppgift 1.2 f: Intertextualitet

relationer till andra texter, t.ex. **citater, allusioner, parodier, adaptioner, imitationer, litterära referenser**.

Uppgift 1.2 g: Metaforer (eg. ”överföring”)

bildliga uttryck för att vidga språkets register och åskådliggöra något. Kan vara öppna eller dolda (ex. **stolens rygg, bergets fot**).

Uppgift 1.2 h: Motsatser

begrepp som står i motsatsförhållande till varandra, t.ex. **antonymer (motsatsord)**.

Uppgift 1.2 i: Liknelse

mellan två begrepp där jämförelseledet utgörs av ”**som**” eller ”**liksom**”.

Uppgift 1.2 j: Upprepning

när ett ord, en satsdel, eller en tanke, tas om två eller flera gånger i en text, t.ex. ”han ringer **igen** och **igen**”.

Del 2: Språkfärdighet (0–40 poäng)

Skriv fullständiga meningar.

Skriv inte alternativa svar. Om du skriver alternativa svar, beaktas endast det svar som ger minst poäng.

Svara på frågorna klart och tydligt så som det står i boken och/eller materialet. Var noggrann med att svara på varje fråga utgående från rätt material.

Skriv dina provsvar på svenska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.

Uppgift 2

Skriv en text på ca 400 ord om hur sexuellt våld gestaltas, samt därefter hanteras av omgivningen, i utdraget s. 154-156 från Monica Fagerholms *Vem dödade bambi?*, och vid behov även s. 138-141.

Välj om du vill skriva texten ur ett språkvetenskapligt eller litteraturvetenskapligt perspektiv. Oavsett inriktning förväntas du referera till/ta som utgångspunkt Ebba Witt-Brattströms *Historiens metoo-vrål: #ärjagintemänniska*, första kapitlet "Vardagens ärtsoppa, pannkaka och sexuella våld", s 11-31. Men det är din egen tolkning som gäller för uppgiften.

Din text kommer att bedömas på följande sätt: 1) förmåga att gå i dialog med texterna (10 p), 2) textstruktur och textbindning (10 p), 3) grammatisk korrekthet (10 p) och 4) ordförråd och idiomatik (10 p).

[Svaret får vara högst 3000 tecken långt inklusive mellanslag.]

Bilagor:

Witt-Brattström, Ebba. 2019. *Historiens metoo-vrål: #ärjagintemänniska*. Norstedts, s. 11 - 31. Bilag

Fagerholm, Monika. 2019. *Vem dödade bambi?* Albert Bonniers Förlag, s. 154 – 156 (och 138 – 141).

Bilag

Bedömningsgrunder för urvalsprovet i nordiska språk (svenska som modersmål) och nordisk litteratur 2021

Del 1: Analysuppgifter

1.1 Svare både på a) och b) utifrån utdragen ur romanen *Kärlek liksom* av Johannes Ekholm, i svensk översättning av Märten Westö och Adrian Perera. (40 p)

För fråga a & b ges 20p / fråga, närmare preciserat nedanför.

Uppgift 1.1 a

För alla frågor ges 5p / fråga. Ett bra svar ges 2p, bra svar med någon referens till MF och exempel ut Ekholms novell ges 4p.

Utmärkt svar, vanligtvis med referens till MF och exempel ur Ekholms novell ges 5p.

- 1) Vad kan tänkas utgöra grunden för den språkliga variationen i *_Kärlek liksom_*: är det t.ex. ålder, kön, social grupp? Är det tydligt i de här utdragen vilken grunden för variationen är? – 5p

Texten är en finlandssvensk översättning av en finskspråkig roman. Vi möter 7 personer som talar i texten, som presenteras som en transskription av deras samtal. Varje samtal introduceras med en scenbeskrivelse. Huvudpersonen är Joonas, en ung man, hans kompisar Caritas och Timo, som han möter var för sig, Caritas på dagtid, Timo på en kväll. Deras ålder framgår inte direkt, men utifrån sammanhangen är de i tjugoårs- eller början av trettioårsåldern. Caritas är möjligen 29 år gammal, enligt texten. Övriga fyra personer, som Joonas tillsammans med Timo möter på en bar, är antagligen män, "Pundaren" och tre "Punkare" (1, 2 och 3). Samliga personer i texten bor i Helsingfors och använder varierande mycket slang. Den ena kvinnan, Caritas, använder mest engelska, både entaka ord och längre fraser, men Timo, Pundaren och speciellt Punkare 2 och 3 använder mest finska ord och fraser, samt svordomar. Joonas språk tycks variera något utifrån sammanhangen, han använder mycket mera finska tillsammans med Timo än med Caritas.

Därför kan man säga att variationen här har mest med kön att göra, men möjligen kan man också argumentera för att Caritas tillhör en annan social grupp än Timo och övriga manliga personer.

2) Hur passar Caritas', Joonas, Timos och de två punkarnas språkbruk till Forsskåhls diskussion om slang och genus? – 5p

Exempel på slang ses i replikerna, när Joonas, Caritas, Timo, Pundaren och Punkare 2 och 3 talar. Om man endast återger exempel på repliker utan att precisera vilket typ av slangbruk som avses, t.ex. med hänvisning till Forsskåhls artikel, ges 2 poäng. Preciserade exempel ges 5 poäng.

Caritas använder nästan endast engelska lånord och fraser, som passar till Forsskåhls påstående att flickor och unga kvinnor rapporterar mest sverigesvenska och engelska lån i sin användning av slang.

Pundaren, punkare 2 och 3 använder mycket finska lånord, och samtliga manliga personer (utom punkare 1) använder finska svordomar, vilket överensstämmer med Forsskåhls artikel – män använder historiskt mera slang, mera finska och mera svordomar.

3) Undersök Joonas språk i texten. På vilket sätt påverkas hans språkbruk av olika situationer? – 5p

Joonas använder mycket mera helsvenskt språk, samt historiska svenska slangord (fyrok), i sitt samtal med Caritas, som föregår under dagtid, med inslag av engelska ord och fraser, men på kvällen på baren tillsammans med Timo använder han långt flera finska ord och fraser, samt svordomar.

4) Hur reflekterar användningen av slang i romanen utvecklingen av finlandssvenskt slangbruk enligt Forsskåhl? - 5p

Här måste man fokusera på Forsskåhls artikel och ta exempel från texten. T.ex. att finska slangord förr kom in som slang i svenskan, att svenskan med tiden fått in fler standardfinska ord och fraser (bra exempel finns att citera från de två punkarna), och att i nyare tid flickor och unga kvinnor rapporterar bruk av hela engelska fraser som slang, och inte bara som enstaka ord (Caritas).

Uppgift 1.1 b

För fråga 1 och 2 ges 5p / fråga.

För fråga 3 ges 10p.

1) Hur många slags "språk" finner du i textutdraget? – 5p

Grundspråket är standardsvenska som används i scenbeskrivningarna, samt finlandssvenska som används i repliker, med varierande inslag av finlandismer, fennicism, engelska, samt äldre helsingforsslang.

För fråga 1 ges 3 poäng om man endast nämner vilka språk finns, men 5 poäng om man diskuterar och utvecklar vilka "slags" språk som finns.

2) Vilken bild ger utdragen av romanens litterära form? – 5p

Romanen består av åtskilliga transskriptioner av samtal, med scenbeskrivningar och instruktioner som i ett drama- eller filmmanus och kan därför betraktas som en hybridtext. Berättaren återger skeendet i tredje person, likt en kamera som endast ser händelserna utifrån.

För fråga 2 ges 5 poäng om man diskuterar dialog och scenanvisningar som t.ex. skådespel/filmmanus/transkription av samtal, samt berättarperspektiv. 4 poäng om man inte har berättaren med. 2 poäng om man endast nämner dialog utan litterärt sammanhang.

3) Skriv en kortrecension av _Kärlek liksom_ utifrån Tidigs bild av debatten kring slangbruket i Weckströms och Westös romaner. Vad passar/vad passar inte? Vilka synpunkter tycker du fortfarande är giltiga? – 10p

Recension av texten, samt ansökarens egen åsikt om slangbruket – upp till 5p

Dialog med Tidigs artikel och de synpunkter hon presenterar från diskussionen om romanerna – upp till 5p

1.2 Begrepp och definitioner

Du får 10 definitioner på begrepp som du ska identifiera i texten. Plocka ut exempel och motivera kort varför du ser dem som exempel på detta.

1p – exempel

1p – motivering

När textsnittar angivits ska man leta först och främst i dessa. Om man letar i resten av texten och hittar svar där är det dock okej.

Fråga a-j ges 2p / fråga.

1) Adjektiv::

Möjliga svar:

- "full"

Motivering: beskriver hur Abba är.

- "berusad"

Motivering: beskriver hur Abbe är.

2) Objekt:

Svar: "ingen nåd" (även "nåd")

Motivering: verbet "visa" kan ta med sig båda direkta och indirekta objekt, men här är det endast direkta objekt.

Svaren: "Nathan" och "de andra" blev även godkända, då ansökaren i sin förklaring motiverat att det i en aktiv sats hade varit objekt.

3) Konjunktion:

Möjliga svar:

- "för"
- "även om"

Motivering: konjunktionerna binder samman satsdelarna, och förklarar även sammanhangen mellan satsdelarna.

4) Efterställt attribut:

Möjliga svar:

- En berättelse **om beslutsamhet och konsekvens**

Motivering: en efterställd precisering av huvudordet "berättelse".

- kameran **med fotografier (tagna under övergreppen)?**

Motivering: en efterställd precisering av huvudordet "kameran"

- fotografier **tagna under övergreppen.**

Motivering: en efterställd precisering av huvudordet "fotografier"

5) Konjunktiv:

Svar: Det **vore** kontraktsbrott

Motivering: en möjlig konsekvens, som inte är säker.

6) Intertextualitet:

Exempel på svar: När Abbe kallar Gusten för "**Judas**"

Motivering: Hänvisar till Bibeln och hur Judas svikit Jesus.

7) Metaforer (eg. "överföring"):

Exempel på svar: "världen **går i bitar**" (s. 139)

Motivering: ett bildligt uttryck där verbfrasen "går i bitar" beskriver hur livet förändras.

8) Motsatser

Exempel på svar: "Det var **mörkt**. Han **tände**. Det artificiella **ljuset**."

Motivering: mörkt – ljus är antonymer, att "tända" kan även ses som motsats till "mörkt".

9) Liknelse:

Exempel på svar: "**Som en docka** som söndrats, tagits i bitar" s. 139

Motivering: Sascha är ju ingen docka, men hennes tillstånd jämförs med en sönderslagen docka.

10) Upprepning:

Exempel på svar: " *"...De visade ingen nåd."* Ingen nåd." s. 140

Motivering: "ingen nåd" upprepas.

Del 2: Språkfärdighet

Text 400 ord – #metoo i *Vem dödade bambi*, på basis av : Ebba Witt-Brattströms *Historiens metoo-vrål: #ärjagintemänniska*, första kapitlet "Vardagens ärtsoppa, pannkaka och sexuella våld", s 11-31.

Om texten inte når ca. 400 ord reduceras poäng proportionellt för alla delar.

Varje del (1–4) ger maximalt 10 poäng.

1) 10 p

- Kontakt med utgångskapitlet genom hela texten: Witt-Brattström (2019), "Vardagens ärtsoppa, pannkaka och sexuella våld."

Den sökande har förstått utgångskapitlet.

- Reduktion av poäng om kontakten är mindre tät.

Om endast det som anges i uppgiftsbeskrivningen nämns blir det 3 p

2) 10 p

- Det finns inledning och avslutning i texten = den sökandes text.

Det går en röd tråd genom texten = den sökandes text. God textbindning inom stycken och över styckesgränser.

- Reduktion av poäng beroende på hur många brister det finns i textbindning.

Flera brister i textbindningen ger 3 p.

1) 3 10 p

- Ord och idiom: Korrekt användning av ord och idiom

- Varje felaktigt använt ord eller idiom: –1 p.

2) 4 10 p

- Grammatik: genomgående korrekta grammatiska strukturer

- Varje felaktig grammatisk struktur: –1 p